

קובץ

הערות וביאורים

בתורת כ"ק אדמו"ר שליט"א

☆

בפש"מ, רמב"ם, נגלה וחסידות

- ח"י אדר -

מאה שנה להסתלקותו של הרה"ח ר' אברהם דוד נ"ע
לאוואוט

אביו זקנו של - יבלחט"א - כ"ק אדמו"ר שליט"א

פורים - תצוה

זכור

גליון כב (תקלג)

ירצא לאור על ידי

תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אהלי תורה

ברוקלין, ניו יארק

417 טראי עוועניו

•
היי תהא שנת נסים

מאתיים שנה להולדת כ"ק אדמו"ר הצ"צ

ארבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר שליט"א

בי"ה, עשי"ק פרשת תצוה - זכור - פורים - חיי אדר - מאה שנה להסתלקותו של הרה"ח ר' אברהם דוד ני"ע לאוואוט אביו. זקנו של - יבלחטי"א - כ"ק אדמו"ר שליט"א, תהא שנת נסים.

תוכן הענינים

שיחות

- 5 . . . . . מודה אני עם תינוק.
5 . . . . . הערה באג"ק חלק י"ז.

לקוטי שיחות

- 6 . . . . . אמה טרקסין הוא מקום מיוחד בפ"ע.
פרוכת - אם העיקר לכסות הארון או מחיצה בין קודש לקודש הקדשים . . . . .
7 . . . . . פעולת הפרוכת בבית שני שלא היי הארון . . . . .
10 . . . . . לשיטת הרמב"ם איך קידשו בפועל עוד אמה . . . . .
11 . . . . . אמה טרקסין - הדביר לשיטת הרמב"ם . . . . .
12 . . . . . אמה טרקסין לשיטת הרמב"ם . . . . .
14 . . . . . מלאכת קשירה בשבת . . . . .
16 . . . . . זריזין מקדימין או הידור מצוה . . . . .
20 . . . . .

חסידות

- 22 . . . . . בפ"י מארז"ל "אלפים שנה קדמה תורה לעולם"
25 . . . . . מ"ת היי למעלה מזמן ומקום בתוך זמן ומקום
26 . . . . . אחליפו דוכתייהו . . . . .

נגלה

- 27 . . . . . משלוח מנות . . . . .
- 28 . . . . . איסורי דרבנן גם הם איסור חפצא . . . . .

שונות

- 29 . . . . . ביאת כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע לארה"ב בפעם הראשונה . . . . .

מספר פאקסמיליא לשלוח הערות: 9289 - 439 (718)

ש י ח ו ת

מודה אני עם תינוק

הת' מ. גלזמן
 ≈ הוח"ל 770 ≈

בשיחת ש"פ וישב תשמ"ט ("התוועדויות" ח"ב עמ' 37) בענין שייכות "מודה אני" (לכאו"א מישראל וגם לתינוק קטן שאינו יודע לדבר, כמנהג נשים צדקניות לומר "מודה אני" עבור (ועם) התינוק.

יש להעיר מלקו"ש תרומה תשמ"ט ס"ח, שישנם השואלים מהו הדיוק במנהגים "ובפרט במנהגים השייכים לחינוך ילדים קטנים, שאינם מבינים ואינם שייכים לשים על לבם מה שרואים ושומעים, ומה גם טף בגיל רך ביותר.

וע"ז באה ההוראה שגם צבע, גוון החיצוני, הוא חלק ממין חי, שדברים כציור חצוני צריכים להעשות מתוך חיות, וחיות הבא מעצם הנשמה, וכמה ממנהגי ישראל שרשם למעלה יותר מכמה עניני דינים, ומנהג ישראל תורה היא, מנהג מבטל הלכה", עכלה"ק.

≈ ≈ ≈

הערה באג"ק חלק י"ז

באג"ק ח"י"ז ויקמז "במ"ש אודות הדירה, באם להחליפה, - הנה בכלל בענינים כאלו יש להתחשב בדעת האשה עקרת הבית".

יש לציין לאג"ק חט"ז היתיד "ובשאלתו בענין הדירה, בכלל ע"פ המבואר בכ"מ בעניני דירה מתחשבים ביותר בדעת בעלת הבית ומכמה טעמים".

≈ ≈ ≈

- פורים - זכור - תהא שנת נסים -

במפתח שבתחילת חיינו לאגרת ויתכ נדפס נוסח כתיבת מצבת בעלה וצ"ל אבי.

ל ק ו ט י ש י ח ו ת

אמה טרקסין הוא מקום מיוחד בפ"ע

הרב אברהם יצחק ברוך גערליצקי
≈ ר"מ בישיבה ≈

בלקו"ש פי תרומה (סעי' ג') מביא דיש מפרשים כוונת הרמב"ם (הלי ביהבי"ח פי"ד הי"ב) במ"ש "אבל במקדש ראשון לא היתה שם אלא פרוכת אחת בלבד שנאמר והבדילה הפרוכת לכם וגו'" דכוונתו ל"פרוכת דבבא", וגם על פרוכת זו דעל אמה טרקסין יש בו דין מחיצה דוהבדילה וגו', (ולא מטעם צניעותא) ולא כשיטת הכס"מ עי"ש.

ויש להעיר מפיהמ"ש מדות שם דאם עובי כותל הטרקסין היי נכלל עם ארבעים של היכל, יהי רוחק הפרוכת מכותל מערבי "עשרים ואחד אמה", היינו דאם האמה טרקסין ממדת ההיכל היי הפרוכת מבחוץ, שהוא כ"א אמה מהכותל המערבי, ולכאורה בשלמא אי נימא שהיא משום צניעותא בלבד אי"ש במה שהיי בחוץ, כיון דבעצם אין נפק"מ איפה הוא, ונוגע רק צניעותא, אבל אי נימא שגם בהפרוכת יש דין דמחיצה שהוא צריך להבדיל בין קודש לקוה"ק, אי"כ נמצא דכאן לא הבדיל מקודש לקוה"ק, אלא הבדיל ברוכת הוה אלא שהיי עובי הפרוכת אמה כעובי הצלי"ח דחד פרוכת הוה אלא שהיי עובי הפרוכת אמה כעובי חומת טרקסין, ולפי"ז אי"ש, ובפשטות זהו הכוונה בהערה מהצלי"ח.

אבל לכאורה לפי המבואר בהשיחה בסוף סעי' ז' דכוונת הרמב"ם במה שמסיים "אבל במקדש ראשון לא היתה שם אלא פרכת אחת בלבד שנאמר והבדילה וגו'" דמדגיש בזה שהחוב דעשיית אמה טרקסין אינו מדין "והבדילה לכם וגו'" שזהו חוב בפ"ע, וזו היתה מטרת עשיית הפרכת שבפתח הכותל במקדש ראשון מצד החוב ד"והבדילה גו'" עיי"ש, הנה אי נימא כדעת הצ"ח דגם הפרוכת הי' עוביו אמה כמו עובי הכותל, מהיכי תיתי לחלק ביניהם, דבפשטות י"ל דגם הפרוכת שעביו טפח הוא מצד הדין דאמא טרקסין כפי שנת' בהשיחה, משא"כ אי נימא שהי' פרוכת סתם יש סברא לחלק ביניהם.

אלא דלפי המבואר בהשיחה בהגדר דאמה טרקסין שהי' מקום בפ"ע שהוא כעין "ממוצע" בין קודש וקודש הקדשים, יש לתרץ דכיון דפרוכת זו הי' מחיצה בין קודש למקום זה, דמקום זה הוא מקום מיוחד הקשור לכניסה לקה"ק, הנה זה גופא הוא הענין ד"והבדילה הפרוכת וגו'", דבתחילת מקום זה המיוחד צריך להיות הפרוכת, דעיי"ז יש הבדלה למקום מיוחד זה. ולפי"ז מתורץ ג"כ קושיית הצ"ח שם, דלכאורה למה נסתפקו בקדושת אמה טרקסין, והלא הפרוכת שבפתחו יוכיח, שאם הי' לצד פנים אי"כ מקום הכותל כלחוץ, ואם הי' הפרוכת דבבא לצד חוץ אי"כ מקום המחיצה לצד פנים עיי"ש, ועי' גם בההערות בתוסי' הרא"ש יומא שם שהקשה כן, ולהני"ל ניחא כיון דאפילו אם קדושתו כלחוץ מ"מ הי' גם הפרוכת דבבא לצד חוץ.

≈ ≈ ≈

פרוכת - אם העיקר לכסות הארון או מחיצה בין קודש לקוה"ק.

ב) בסעי' ד' נתבאר בענין הפרוכת דמצינו בקרא כמה לשונות, בציווי הראשון נאמר "והבדילה הפרוכת לכם בין הקודש ובין קודש הקדשים", אבל לאח"ז בציווי הקמת המשכן נאמר "ושמת שם את ארון העדות וסכות על הארון את הפרוכת", דמבואר בזה שיש שני ענינים בהפרוכת: א) מחיצה המבדלת בין הקודש ובין קודש הקדשים, ב) מסך על הארון, ובהערה 39 מבואר די"ל דפליגי בזה רש"י ורמב"ן מהו העיקר שבו, דרש"י סב"ל דעיקר

ענינו הוא מחיצה, והרמב"ן סב"ל דעיקר ענינו הוא שהוא מסך על הארון עיי"ש.

ועי' רמב"ן שם שהקשה דכאן בפי תרומה נאמר תחילה שיתן את הפרוכת, ואח"כ שיביא את הארון אל מבית לפרוכת, ואילו לחלן (מ,ג) נאמר תחילה שישים את הארון ואח"כ שישוך עליו את הפרוכת, ולזה מתרץ דכוונת התורה רק להודיע דעיקרה של הפרוכת הוא משום הארון, אבל בפועל מבואר בפי פקודי היו צריכים להכניס תחילה הארון ואח"כ הפרוכת, ולפי"ז לכאורה יש לתרץ עוד קושיא שהרי בשאר הכלים מצינו שבתחילה גמרו המשכן ואח"כ הכניסו הכלים, ולמה כאן שאני דבתחילה הכניסו הארון, ואח"כ תלו הפרוכת, אבל לפי הרמב"ן ניחא דאין עיקרה של תלית הפרוכת לשם מחיצה כשאר קירות המשכן, אלא דעיקר ענינה הוא מכסה על הארון, ולכן קדמו בהבאת הארון.

ומביאים בשם הגר"מ פיינשטיין ז"ל שביאר הכתוב בפי במדבר (ד,ה) "ובא אהרן ובניו בנסוע המחנה והורידו את הפרוכת המסך וכיסו בה את הארון העדות וגו'", דאין זה דין חדש לגבי המסעות אלא כיון דעיקר ענינו של הפרוכת הוא לכסות על הארון לכן אף במסעות הי' ענינו של הפרוכת לכסות את הארון.

ולפי שיטה זו לכאורה הי' אפשר ליישב התו"י יומא נב,א (המובא בהערות) ד"ה מספקא ליה (דמבואר שם שעשו ב' פרוכת לפי שנסתפקו אם מקום הכותל שהי' בבית ראשון דינו כקודש או כקוה"ק) וז"ל: וא"ת בשלמא לצד פנים אסור לעשות פרוכת דדילמא נכנסים שם לעבודת היכל והוא קדוש קדושת פנים, אלא לצד חוץ למה לא יעשוה מה יש לחוש וכו' עכ"ל, ולכאורה קשה דהלא בעינן שהפרוכת יבדיל בין קודש לקודש הקדשים וא"כ איך אפשר לעשות הפרוכת בחוץ, דילמא מקום הכותל הי' כלחוץ, ונמצא דאין הפרוכת מבדיל בין קודש לקודש הקדשים אלא מבדיל בקודש עצמו? וראה בסי' נזר הקודש יומא שם שתירץ כן קושיית התו"י, אבל לכאורה קשה על התו"י דמהו קושייתו, ועי' גם בסי' גבורת ארי שם, ובמקדש דוד ס"י א' אות ה' בזה.

ולפי הני"ל אפי"ל דסב"ל כשיטת הרמב"ן דעיקרה של הפרוכת הוא לכסות על הארון, ובמילא לא איכפת לן אם הוא תלוי בדיוק בין הקודש לקודש הקדשים, כיון דהרי הוא מכסה על הארון. ואולי אפי"ל ג"כ דסב"ל כפי שנתי לעיל שיטת הרמב"ם בנוגע לפרוכת דבבא דאף אם מקום הכותל הוא כלחוץ היי הפרוכת מבחוץ, כיון שהוא מבדיל למקום מיוחד זה.

ויש להעיר עוד מלקו"ש חכ"א פי' תרומה (ב) דמקשה שם דלמה הביא הרמב"ם האריכות אודות הארון בפ"ד דאיירי שם אודות צורת הבית, ולא בפ"ב דאיירי אודות צורת הכלים, ועוד אינו מובן דברישי הלי' ביהבי"ח דחשיב כל הכלים שבמקדש לא הזכיר כלל אודות הארון.

ומבאר שם דמזה גופא מוכח דזה דהארון נמצא בקודש הקדשים, הי"ז (לשיטת הרמב"ם) פרט בצורת הבית, כי הארון אינו רק כלי הנמצא בקודש הקדשים (ע"ד שאר כלי המקדש הנמצאים בההיכל וכ"ו) אלא שהוא חלק מהבנין דקודש הקדשים, כיון שהארון פועל שהביהמ"ק נעשה בית לה', כמ"ש ונועדתי לך שם. עיי"ש.

ולפי זה יש מקום לומר דבי' ענינים אלו בהפרוכת שהיא מחיצה המבדלת בין הקודש ובין קוה"ק, וגם מסך על הארון, הם באמת ענין אחד ממש, דכיון דהארון הוא חלק מבנין קוה"ק, והוא הוא הפועל החלות דקודש קדשים, נמצא דמחיצה לקוה"ק ומכסה על הארון הוי"ע אחד, כיון דכל הקודש קדשים הוא ע"י הארון.

ולפי"ז יש לתרץ גם קושיא הני"ל דלמה בכל הכלים הכניסו אותם לאחר שגמרו מלאכת המשכן, משא"כ בארון הכניסו מקודם הארון ואח"כ תלו את הפרוכת, ולהני"ל ניחא כיון דהכנסת הארון הוא חלק מהקמת המשכן עצמו.

וראה בסי' למיסבר קראי שהקשה על הפסוק דפי' תרומה דונתת את הפרוכת וגו', דלכאורה הרי בפי' תרומה לא איירי אלא בסדר עשיית חלקי המשכן ולא בהקמתו, וסדר הקמתו איירי בפי' פקודי, ולמה לגבי הפרוכת כתבה התורה גם סדר הקמתו, ומבאר

דמוכרח מזה דכל חלקי המשכן מיד בעשייתן חל עליהם שם משכן אף קודם להקמת המשכן, משא"כ הפרוכת בעשייתה עדיין לא הוי מחלקי המשכן עד הקמתו דגמר עשייתה היי בתלייתה בפתח קודש הקדשים, ולכן הוזכר גם ענין תלייתה בעשיית המשכן, כי כל גדר הפרוכת אינה חלק מעצם המשכן אלא גדרה מחיצה בין הקודש לקוה"ק, וגמר עשייתה אינה אלא ביצירת המחיצה בין הקודש לקודש הקדשים, ומדוייק המשך הקרא והבדילה הפרוכת וגוי כי גמר עשיית הפרוכת היא בהבדלה זו עיי"ש, ויש להעיר בזה מלקו"ש חכ"א פי ויק"פ סעי' ד' בנוגע לכלי המשכן דיי"ל דהפרטים אינם מציאות בפני עצמו וכל מציאותו הוא עיי" התאחדות כולם יחד עם המשכן, או שגם הפרטים הם מציאות בפ"ע עיי"ש בארוכה.

≈ ≈ ≈

פעולת הפרוכת בבית שני שלא היי הארון

ג) לכאורה יליע לפי שיטת הרמב"ן דענינה של הפרוכה הוא לכסות על הארון, אי"כ בבית שני שלא היי הארון למה היו צריכים להאמה טרקסין כלל, ואף אם סב"ל דקדושה הראשונה קידשה לע"ל, במילא היי שם קדושת קוה"ק אבל לפועל לא היי שם הארון, ובמילא לא שייך מכסה על הארון, וראה בשו"ת חת"ס יו"ד סי' רל"ו שהקשה למי"ד דארון גלה לבבל אי"כ למי"ד קדושה ראשונה לא קדשה לע"ל וגם מקום המקדש לדעת הראב"ד, אי"כ מני"ל בבית שני לבנות בית הבחירה בלא ארון וכרובים, ותירץ דמשי"ה כתיב ונועדתי לך שמה מעל הכפורת וגוי' לומר דטעם הארון והכרובים הוא רק עיקר לצורך מקום מועד לדבר עם מרע"ה מבין הכרובים, וכשאיין נביא כמרע"ה דראוי להתוועד עמו מבין הכרובים אין הארון מעכב עיי"ש, ועיי' גם בשטמ"ק פסחים ח"ב ע' תפ"ב שהקשה כעיי"ז דבשלמא אי אמרינן דקדושה הראשונה קדשה לע"ל וכבר חל על המקום קדושת מקדש בזמן שהיי ארון בבית ראשון לא נפקע הקדושה, אבל למי"ד דלא קדשה לע"ל איך יכול לחול קדושת מקום דקוה"ק בלי הארון? עיי"ש.

ואפ"ל דמ"ד דארון גלה לבבל באמת סב"ל דקדושה הראשונה קדשה לע"ל, ולדידיה נצטרך לומר לפי הרמב"ן דכל האמה טרקסין כאן היי רק משום מחיצה בין קודש לקוה"ק, אף דאייז עיקר ענינו, ולמ"ד דגנוזהו במקומו י"ל כפי המבואר בארוכה בלקו"ש חכ"א פי תרומה הנ"ל דעייז שגנוזהו במקומו כי בתחילה בנה שלמה מקום לגנוז הארון שם, ונמצא שהארון מונח ממש במקומו עיי"ש, דלפייז אולי אפ"ל דגם לפי הרמב"ן היי האמה טרקסין משמש לעיקר ענינו מכסה על הארון, כיון שנחשב כאילו הארון מונח במקומו, ויל"ע בזה כיון שהארון כבר היי מכוסה בלאח"כ. [גם אפ"ל דמ"ד זה סב"ל דלא קדשה לע"ל ומ"מ היי קדושת קוה"ק עיי הארון עצמו עייז שנגנו במקומו] וראה הערות וביאורים גליון קכ"ד סי' א'.

≈ ≈ ≈

לשיטת הרמב"ם איך קידשו בפועל עוד אמה.

ד) במה שנתבאר בהשיחה (בסעי' ו') לשיטת הרמב"ם שהוסיפו אמה יתירה במדת הבנין דלכאורה איך רשאי להוסיף על מדת הבנין והרי הכל בכתב מיד הי עלי השכיל? והיי שינוי במקום שטח קרקע ההיכל או קדה"ק מכפי שהיי בבית ראשון, כיון שהיו חייבים להניח אמה זו של מקום הי"דביר" שזהו אחד מגדרי "בית המקדש" שצ"ל מקום בפ"ע - רוחב אמה - בין קודש לקודש הקדשים עיי"ש.

הנה בשו"ת אור המאיר סי' כ"ה וכן בס' מרגניתא דרבי מאיר להגר"מ שפירא ז"ל יומא שם הביא קושיא זונוראה גם בס' עולת תמיד על מסכת תמיד (בסופו) אלא שהוא הוסיף להקשות דחלא הרמב"ם פסק כמ"ד "דבכל אלו תנן" כמ"ש בהל' בית הבחירה פ"ו הי"ד דבכדי לקדש מקום חדש צריך אורים ותומים וכו' עיי"ש, והרי בגמ' שבועות (טז,א) מקשה למ"ד בכל אלו אי"כ איך קידש עזרא לבית שני והא לא הוי אורים ותומים, ומשני דסבר לה כמ"ד קדושה ראשונה קדשה לשעתה ולע"ל ועזרא לזכר בעלמא הוא דעבד, וכן כתב הרמב"ם בהל' ביהב"ח שם, ואי"כ מעתה קשה איך היי אפשר להוסיף על ההיכל בבית שני

עוד אמה שלא נתקדש בקדושה הראשונה, הלא עזרא לא קידש מחדש כלל? ועייש מה שתירץ.

ולכאורה לפי הביאור שבהשיחה לכאורה אכתי תקשי קושיא זו דהן אמת שהיו מחוייבים להוסיף עוד אמה כו' אבל סו"ס בפועל איך נתקדש? וראה בסי' חונן דעה יומא שם.

עוד צריך ביאור קצת, דלכאורה כיון שהיו צריכים מקום בפ"ע שהוא כעין "ממוצע" בין קודש לקוה"ק דמקום זה הוא המבדיל ביניהם, אי"כ איך נימא דאפשר שמקום זה הי' בו **קדושת פנים**, דלכאורה אם המקום הוא ענין של הפסק ועכבה לפני הכניסה, לכאורה הי' צ"ל דאין קדושתו כבפנים, דאיך יעכב במקום זה כאשר מקום זה עצמו כבר מקודש כבפנים, וכל דיני פנים חלים כבר על מקום זה, ובפשטות הי' מסתבר דעכבה כו' שייך במקום שאינו קדוש כבפנים כו'.

כן לכאורה צ"ב קצת במה שנתבאר בסעי' ו' דלכן לא הי' פרוכת עוביו אמה כי עייז לא "נתייחד" מקום זה כמקום נפרד בפ"ע עייש, ולכאורה מאי שנא בבית ראשון דעיי הכותל שעוביו אמה נתייחד מקום זה כמקום נפרד בפ"ע דמאי שנא פרוכת מכותל? ואולי נימא דרק בבית ראשון הוכרחו לעשות כותל שעביו אמה מצד הכל בכתב וגוי' ע"ד שכתבו התוס', משא"כ בבית שני שלא הי' ציווי זה מסתבר יותר לעשות ב' פרוכת, דאז ניכר יותר יחוד מקום זה כמקום בפ"ע, ואכתי יליע.

אמה טרקסין - הדביר לשיטת הרמב"ם

הרב יהודה קעלער

≈ מח"ס צורת הבית ע"פ שיטת הרמב"ם ≈

בלקו"ש פי תרומה ש.ז. ביאר כ"ק אדמו"ר שליטי"א שיטת הרמב"ם באמה טרקסין. ונקודת הביאור היא, שהיות שביח המקדש הוא בנין של קבע, ולא כמו המשכן שהי' בנין ארעי

לכן צריך להיות הדביר דהיינו אמה טרקסין ממוצע בין ההיכל וק"ק, ומסיק דזהו שמחדש בלקוטי לוי יצחק שקדושת הדביר הוא כקדושת הקדש קדשים, אלא שעדיין יש חילוק בין קדושת קדש הקדשים לקדושת הדביר. "שענינו של הדביר מורה על קדושת קודש הקדשים כפי שהיא פועלת מחוץ לקודש הקדשים".

וא"כ הרי שוב קדושת האולם וההיכל חדא היא. וזה מתאים לתוכן השיחה שמבאר ענין הדביר להרמב"ם שגם אליבא דהרמב"ם האולם וההיכל קדושה אי להם. [ועיי מה שכתב הגרי"י פיקארסקי בהסכמתו לספר צורת הבית].

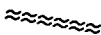
אמנם עדיין צריך ביאור. בפרק אי הלי הי שכתב רבינו "ואלו הן הדברים שהן עיקר בבנין הבית, עושין בו קודש וקודש הקדשים ויהי לפני הקדש מקום אחד והוא הנקרא אולם ושלתם נקראין היכלי... ולפי הביאור בהשיחה הי צריך גם לחשוב הדביר כיון שזה דבר עיקרי דמקדש, עד שהיו מוכרחים להוסיף על מידת ההיכל אמה אחת כדי שיהי האמה טרקסין? (אמנם עיין מה שכתבתי בספר צורת הבית עפ"י שיטת הרמב"ם מהדו"ב עמוד ע"א מה שתירץ ע"ז הרה"ג מוהר"ר מאיר שפירא אבדק"ק לובלין זצ"ל, בספר מרגניתא דרי מאיר, שבמקדש ראשון הי עובי הכותל המזרחי שבע אמות, והרי עובי הכותל כלפנים, וממילא כאשר עשו בבית השני הכותל רק שש אמות הרי לא הוסיפו על מדת הקדש"), ודו"ק.

ואולי יש לומר שהאמה טרקסין הוא כמו הקדש הקדשים דהוי במקום הפרוכת שהי במשכן אלא דמכיון שהי בנין של קבע הוצרך לעשות גם את הדבר המפסיק מאבנים אבל קדושתה הוי כמו זה של קודש הקדשים דסבר הרמב"ם דעובי החומה כלפנים אפי' בשוין לקרקע העזרה.

[ומשום הכי הוכרח הרמב"ם לומר דבבית ראשון הי הקדש עם קדש הקדשים עם מה שביניהם רק סי' אמות דאי סי"ד דהוי סי"א אמות. והכותל הי באמה המפסקת בין קדש לקדש הקדשים הרי פשיטא דקדושתה היא כלפנים דהא לשיטת הרמב"ם הוי עובי החומה כלפנים אף בשוין לקרקע העזרה ועיי מה שהבאתי בצורת הבית מהדו"ב ע"י פו-פז מחיי הריצ"ד ודו"ק].

- פורים - זכור - תהא שנת נסים -

אלא שאחרי שנעשה הדביר נתקדש בתור חפצא לעצמו (שהוא מורה על פעולת קדש הקדשים כפי שהיא פועלת מחוץ לקדה"ק). ולכן לא הקשו על הדביר דאין נביא רשאי לחדש דבר כפי שהקשו על האולם.

אמה טרקסין לשיטת הרמב"ם

הת' יוסף יצחק קעלער
≈ תות"ל 770 ≈

בלקו"ש פי תרומה ש.ז. הובא הרמב"ם בהל' בית בחירה שבבית ראשון הי' כותל מבדיל בין הקודש ובין קדש הקדשים וכיון שבנו הבית שני נסתפק להם אם עובי הכותל הי' ממדת הקדש או קודש הקדשים לפיכך עשו קדש הקדשים עביו עשרים אמה תמימות ועשו קדש הקדש אמה תמימות והניחו אמה יתירה בין הקדש ובין קדש הקדשים ולא בנו כותל בבית שני אלא עשו שני פרוכות אחת מצד קדש הקדשים ואחת מצד הקדש וביניהן אמה כנגד עובי הכותל שהי' בראשון.

והק' דאיך רשאין להוסיף על מדת הבנין והרי הכל בכתב מי הי' עלי השכיל.

גם הקשה דלפי הרמב"ם עדיין צ"ע קושיית התוסי מדוע הוצר לעשות שתי פרוכות ולא עשו פרוכת אחת שעובי אמה עיי בארוכה.

עוד הקשה על מה שסיים הרמב"ם אבל במקדש ראשון לא היתר אלא פרוכת בלבד שנאמר והבדילה הפרוכת לכם.

דהי' לו להרמב"ם להתחיל ההלכה: "בבית ראשון הי' מבדיל . . עביו אמה דכתיב והבדילה הפרוכת לכם גו"י המקדש הי' כותל בנין במקום פרוכת (או שהי' גם פרוכת זה) וכיו"ב עיי"ש.

לכן צריך להיות הדביר דהיינו אמה טרקסין ממוצע בין ההיכל וק"ק, ומסיק דזהו שמחדש בלקוטי לוי יצחק שקדושת הדביר הוא כקדושת הקדש קדשים, אלא שעדיין יש חילוק בין קדושת קדש הקדשים לקדושת הדביר. "שענינו של הדביר מורה על קדושת קודש הקדשים כפי שהיא פועלת מחוץ לקודש הקדשים".

וא"כ הרי שוב קדושת האולם וההיכל תדא היא. וזה מתאים לתוכן השיחה שמבאר ענין הדביר להרמב"ם שגם אליבא דהרמב"ם האולם וההיכל קדושה אי להם. [ועיי' מה שכתב הגר"י פיקארסקי בהסכמתו לספר צורת הבית].

אמנם עדיין צריך ביאור. בפרק אי הלי' ה' שכתב רבינו "ואלו הן הדברים שהן עיקר בבנין הבית, עושין בו קודש וקודש הקדשים ויהי' לפני הקדש מקום אחד והוא הנקרא אולם ושלתם נקראין היכלי".... ולפי הביאור בהשיחה הי' צריך גם לחשוב הדביר כיון שזה דבר עיקרי דמקדש, עד שהיו **מוכרחים** להוסיף על מידת ההיכל אמה אחת כדי שיהי' האמה טרקסין? (אמנם עיין מה שכתבתי בספר צורת הבית עפ"י שיטת הרמב"ם מהדו"ב עמוד ע"א מה שתירץ ע"ז הרה"ג מוהר"ר מאיר שפירא אבדק"ק לובלין זצ"ל, בספר מרגניתא דר' מאיר, שבמקדש ראשון הי' עובי הכותל המזרחי שבע אמות, והרי עובי הכותל כלפנים, וממילא כאשר עשו בבית השני הכותל רק שש אמות הרי לא הוסיפו על מדת הקדש"), ודו"ק.

ואולי יש לומר שהאמה טרקסין הוא כמו הקדש הקדשים דהוי במקום הפרוכת שהי' במשכן אלא דמכיון שהי' בנין של קבע הוצרך לעשות גם את הדבר המפסיק מאבנים אבל קדושתה הוי כמו זה של קודש הקדשים דסבר הרמב"ם דעובי החומה כלפנים אפי' בשוין לקרקע העזרה.

[**משום** הכי הוכרח הרמב"ם לומר דבבית ראשון הי' הקדש עם קדש הקדשים עם מה שביניהם רק סי' אמות דאי סי' דהוי סי'א אמות. והכותל הי' באמה המפסקת בין קדש לקדש הקדשים הרי פשיטא דקדושתה היא כלפנים דהא לשיטת הרמב"ם הוי עובי החומה כלפנים אף בשוין לקרקע העזרה ועיי' מה שהבאתי בצורת הבית מהדו"ת ע' פו-פו מחי' הריצ"ד ודו"ק].

אלא שאחרי שנעשה הדביר נתקדש בתור חפצא לעצמו (שהוא מורה על פעולת קדש הקדשים כפי שהיא פועלת מחוץ לקדה"ק). ולכן לא הקשו על הדביר דאין נביא רשאי לחדש דבר כפי שהקשו על האולם.

אמה טרקסין לשיטת הרמב"ם

הת' יוסף יצחק קעלער
≈ תות"ל 770 ≈

בלקו"ש פי תרומה ש.ז. הובא הרמב"ם בהלי בית בחירה שבבית ראשון היי כותל מבדיל בין הקודש ובין קדש הקדשים וכיון שבנו הבית שני נסתפק להם אם עובי הכותל היי ממדת הקדש או קודש הקדשים לפיכך עשו קדש הקדשים עביו עשרים אמה תמימות ועשו הקדש ארבעים אמה תמימות והניחו אמה יתירה בין הקדש ובין קדש הקדשים ולא בנו כותל בבית שני אלא עשו שני פרוכות אחת מצד קדש הקדשים ואחת מצד הקדש וביניהן אמה כנגד עובי הכותל שהיי בראשון.

והק' דאיך רשאין להוסיף על מדת הבנין והרי הכל בכתב מיד הי עלי השכיל.

גם הקשה דלפי הרמב"ם עדיין צ"ע קושיית התוסי מדוע הוצרכו לעשות שתי פרוכות ולא עשו פרוכת אחת שעובי אמה עיי"ש בארוכה.

עוד הקשה על מה שסיים הרמב"ם אבל במקדש ראשון לא היתה שם אלא פרוכת בלבד שנאמר והבדילה הפרוכת לכם.

דהיי לו להרמב"ם להתחיל ההלכה: "בבית ראשון היי כותל מבדיל . . עביו אמה **דכתיב והבדילה הפרוכת לכם** גוי" שבבית המקדש היי כותל בנין במקום פרוכת (או שהיי גם פרוכת מטעם זה) וכיו"ב עיי"ש.

והקושי הראשונה היא קושיית המהרי"ד מבעלז ובצורת הבית (מהדו"ת ע"י עא) הביא אאמו"ר ת"י המהר"ם שפירא בספר מרגניתא דר"י מאיר (יומא נב, ד) שבמקדש ראשון הי' עובי כותל המזרחי שבע אמות, והרי עובי הכותל כלפנים וממילא כאשר עשו בבית השני הכותל רק שש אמות הרי לא הוסיפו על מדת הקדש.

והקושי הבי' הנה לכאוי לא קשה מידי לשיטת הרמב"ם דהרי עובי החומה כלפנים לשיטת הרמב"ם* וא"כ אילו עשו פרוכת אחת בעובי אמה הי' קדושתה כלפנים ואנן הרי מספקא לן אם הי' האמה טרקסין בפנים או בחוץ ודילמא הי' בפנים וא"כ לא נמשך קדושת קדש הקדשים רק כ"י אמה ולא כ"א אבל עכשיו דעבדינן ב' פרוכות הוי מקום זה שבין ב' הפרוכות קדוש מספק כפי שהוא באמת.

והקושי הגי' לכאורה י"ל דהא לשיטת הרמב"ם הי' פרוכת במקדש ראשון והפרוכת הבדילה, כמבואר בפיה"מ מדות פ"ד מ"ז ובפיה"מ יומא ריש פרק ה'.

וא"כ אתי שפיר מה שלא התחיל הרמב"ם: "בבית ראשון הי' כותל מבדיל . . . עביו אמה דכתיב [!] והבדילה הפרוכת לכם" שכן כל מה שהביא הרמב"ם שהי' כותל בבית ראשון הוא רק לבאר מדוע הוסיפו אמה בין הקדש לקדש הקדשים בבית שני ומה שסיים הרמב"ם "שנאמר והבדילה הפרוכת לכם" על הך שבמקדש ראשון לא היתה שם אלא פרוכת אחד בלבד כדי להדגיש דגם במקדש ראשון הי' הפרוכת להבדלה [ולא לצניעותא בעלמא] ודו"ק.

אבל עדיין צ"ב שהרי לפי שיטת הרמב"ם הוי עובי החומה כלפנים וא"כ מדוע נסתפק להם אם הי' הדביר בסוף [ארבעים אמה של] ההיכל או בתחילת [העשרים אמה של] קודש הקדשים.

הרי ודאי הי' בקודש הקדשים דאי לאו הכי נמצא שנמשכה קדושת קדש הקדשים כ"א אמה וקדושת ההיכל נמשך רק ל"ט אמה שהרי עובי החומה כלפנים.

אף שמובן דהשאלה היי לא על הקדושה כ"א על השטח, היינו אם היי שטח קדש הקדשים כי אמה תמימות והוי ההיכל רק לייט אמה או שהיי בשטח הקדש מי אמה תמימות והיי שטח הקדש הקדשים רק לייט אמה [כי אמה היתירה היי הדביר] וצ"ע.

(* מה זה שייך לאמה טרקסין, דשם אם הוה כבחוף גם עובי הפרוכת יהיו במילא כלחוף.

המערכת

מלאכת קשירה בשבת

הת' עקיבא ג. וגנר
~ תות"ל 770 ~

בלקו"ש חייד שיחה אי לפי ואתחנן בסוסיג שואל כ"ק אדמו"ר שליט"א "למה לא גזרו מעיקרא דדינא גם במלאכת הקשירה שאינה של קיימא כוי שמא יבא לעשות קשר של קיימא" ובמכ"ש וק"ו מעקירה או הנחה לבדן? ותוכן הביאור בס"ד שחדעת שישאר כן לעולם הוא העיקר במלאכת קשירה, ובלא זה אי"ז אפילו מקצת וחלק של אותה המלאכה שאסרה התורה לכן לא גזרו בה שמא יבא ממקצתה לעשות כולה כוי משא"כ מלאכת ההוצאה ע"י עקירה או הנחה לחודה כוי המקצת שעשה הר"ז חלק מפעולת ההוצאה ולכן יש לאסור חלקה משום גזרה שמא יבא לעשות כולה ויעבור על איסור מה"ת כו"י עכדה"ק.

ולכאו' יליע במה דנקט. דלא שייך גזרה שמא יבא לעשות מלאכה כ"א היכא שעושה מקצת וחלק מהמלאכה, והרי לכי מצינו כו"כ גזירות כסוג הזה גם היכא שלא עשה אפ"י מקצת וחלק מהמלאכה וכמו שיחוק באגוזים שברמב"ם פה"א משבת ה"ג, וראי עוד שם הי"ד ועוד, וא"כ למה מבאר שצ"ל חלק מהמלאכה בכדי לגזור?

והביאור פשוט, לכאורה, עפמשנ"ת בהשיחה שם בהערה 22, י"שגזירה זו (והחששא) הוא גם על מי שעושה ההנחה בלבד,

והגזרה היא שלא יבא הוא עצמו לעשות מלאכה שלימה בפעם ב'י, והיינו דבהגזרה שלא יבא לידי מלאכה דאורייתא, הנה בה גופא יש ב' סוגים, דיש סוג אחד שהמעשה עצמה יבא לידי מלאכה ועוד סוג יש שזה יבא אתו לעשות מלאכה שלימה בפעם ב'.

וא"כ מובן דבהגזרה שמא יבא לעשות מלאכה שלמה בפעם ב', הנה הסברא והטעם להגזירה הוא רק דכיון דבפעם הזה עשה **מקצת וחלק** מהמלאכה, לכן יש לחשוש שמא בפעם הב' יעשה **כולה**, ולעומת רוב הגזירות שברמב"ם שם, דשם החשש שמעשה זו עצמה יביאו לידי מלאכה עכשיו).

והנה בקשר שאינה של קיימא לא שייך לומר שיבא מקשירת קשר שאינה של קיימא לקשור אותה באופן דקשר של קיימא, דמאחר שקושרה ע"ד שלא ישאר כן לעולם, הרי שוב לא שייך שיבא מזה מלאכה גמורה, דכבר גמר הקשר באופן זה (דלא כמו עקירה לבד, דאיכא למיגזר בה שמא יגמרנה, שאם יגמור וימשיך עקירה זה גופא יבא לידי הוצאה גמורה), ולא שייך שקשר זה יביאו למלאכה גמורה, ורק דשייך גזרה שמא יבא לעשות מלאכה שלימה בפעם ב', דכיון שקושר עתה באופן של אינה של קיימא יש לחשוש שבפעם ב' יקשור קשר של קיימא (וע"ד הגזרה דבהנחה לחודה).

וע"ז מתרץ דכיון דקשר שאינה של קיימא [לא רק שלא שייך שלא יבא היא עצמה לידי מלאכה, כ"א גם] אינה אפ"י חלק של המלאכה ולכן לא שייך חשש וגזרה שמא יבא לעשות מלאכה בפעם ב'.

ולכאורה הביאור במה דקאמר בסוסי"ג "והדברים ק"ו: אם גזרו בעקירה או הנחה לבדה, אע"פ שא"א לבא ממנה למלאכה שלימה כ"א ע"י פעולה נוספת (להניחה אחר העקירה או להקדים להנחה - עקירה) הרי כ"ש בקשר שאינה של קיימא שבכדי לעבור על איסור מה"ת אין הוא חסר אלא הי"דעת שישאר כן לאולם", הק"ו הוא דכיון ד(לכ"ז) בעקירה או הנחה חסר יותר ממה שחסר בקשר שאינה של קיימא לכן הרי בודאי צ"ל שקשר שאינה שייך הר"ז חלק גדול מהמלאכה, שלכן שייך יותר הגזרה

דשמא יבא לעשות מלאכה בפעם ב', ועיז מתרץ דאינה אפי' חלק.

בלקו"ש שם בס"ד מבאר שהדעת הוא להחשיב את הקשר לחיבור ואיחוד אמיתי, וכותב ע"ז בהערי' 30 "ועפ"ז (שפעולת הדעת שישאר כן לעולם הוא להחשיב את פעולת הקשירה שתהי' נקי קשר אמיתי) יש מקום לומר שהיכא שישנו ענין אחר שנותן חשיבות להקשירה ג"כ חייב, גם אם אין בדעתו שישאר כן לעולם כמו בקשירה של מצוה דמצותי' אחשבי"י" ולהלן שם בחצאי ריבוע "ופשוט שמדין זה עצמו - שלצורך מצוה מותר לקשור קשר שאינו של קיימא - אין להביא ראייה שקשירת מצוה אינה מחשיבה את הקשירה, כי כאן מיירי שאין המצוה **בהקשירה** עצמה, כ"א, שקושר למדוד א' משיעורי תורה וכיו"ב" עכלה"ק.

ובשוה"ג שם מעיר ממה שמקי' השי"ס בענין קשירת יתידות אהלים במשכן שההוא קושר ע"מ להתיר הוא, אף שמבואר בענין זה שהי' לה חשיבות דמצוה "כיון דכתיב בהו ע"פ ה' יחנו וע"פ ה' יסעו כמאן דקביע להו". ובסוף שוה"ג כותב "אבל יש לחלק בשו"טת הבבלי בין הא דשבת להא דעירובין, דשם הי' ציווי ה' על החני' **עצמה**, משא"כ קשירת המיתרים היתה רק משמש וטפל בכדי שלא יזוזו הקלעים. ואכ"מ עכלה"ק.

ולכאוי' יל"ע, הרי בהשקפ"ר לכי' סברא זו דבשוה"ג הוא אותה סברא שכתב בהחצאי ריבוע בסוף ההערה, ואי"כ (1) למה לא ציין שהוא אותה סברא, (2) למה בהחצאי ריבוע כתוב בלשון "ופשוט", ובהשוה"ג כתוב בלשון "אבל יש לחלק. . . ואכ"מ" (3) למה לא ציין בהחצאי ריבוע שהירושלמי חולק על סברא זו?

אך לכאוי' אפ"ל דהחילוק דבהחצאי ריבוע דבהערה לא שייך להשוה"ג, דהרי הסברא בשוה"ג הוא לכי', דהרי לקשר ש"ק צריך חיבור ואיחוד אמיתי, ולכן י"ל ד"מצותי' אחשבי"י" דמהני ודי מה שהמצוה מחשבת את זה לחיבור ואיחוד אמיתי, ולכן אם הוא רק **לצורך** מצוה אין המצוה מחשיבה את זה לחיבור אמיתי.

אמנם בשוה"ג, הרי הסברא שייחשב קשר ש"ק הוא - כלשון הירושלמי - "מכיון שהיו חונין ונוסעין ע"פ הדיבור כמי שהוא לעולם", לא (כ"כ) הענין דמצותי **אחשבי**, כ"א שענין שהוא ע"פ הדבור נחשב לענין נצחי, ולכן הודגש בהקושיא שבשוה"ג חשיבות ולא מצוה "אף שג"ז היתה קשירה של (מצוה) חשיבות", וא"כ מסתבר לומר דכיון שהחניי נחשבת כמי שהוא לעולם (כיון שהיתה ע"פ הדבור), א"כ קשירת המיתרים שהיתה לכל משך זמן החניי תיחשב ג"כ "כמאן דקביע" וכמי שהוא לעולם (ולכי צ"ל שזהו סברת הירושלמי, ולא דהירושלמי לית ל"י הסברא דבהחצאי ריבוע שבההערה), והיינו שהוא לכל משך זמן הציווי.

ואוי"ל הסברא דהחילוק בהשוה"ג באוי"א קצת, דאכן כל ענין שעשו לכל משך זמן הציווי נחשב כמי שהוא לעולם, כיון שהציווי נחשב כמי שהוא לעולם, אמנם כאן "הוא רק משמש וטפל בכדי שלא יזוזו הקלעים", וי"ל דהיינו דאין הגדר שנחשב שנעשה לכל משך זמן הציווי כ"א שנעשה לכ"ז שיצטרכו שלא יזוזו הקלעים, וקלעים הם אכן כל משך זמן הציווי, — "עפ"י הדיבור", אבל עי"ז לא חל הגדר ד"לעולם" גם על המיתרים, וק"ל, ועוי"ל בזה.

בלקוי"ש שם בסוף הערה 30 כותב וזלה"ק: "ולהעיר משו"ע אדה"ז סי' תרנ"א ס"ו בנוגע לאיגוד הלולב: אבל אסור לעשות עניבה ע"ג קשר (ביו"ט) כיון שאינו חושש להתירו עולמית" - שמה משמע שאם הי' בדעתו להתירו לאח"ז היה מותר, אף שזהו קשר של מצוה, אבל י"ל שמכיון שרק "מצוה מן המובחר לאגוד הלולב" כו' אינו מספיק להחשיבו" וכ"ו עכלה"ק.

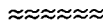
והנה עיי בלקוי"ש חייב עי' 214 במכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א (להגרשי"ע ש"י) וזלה"ק "להשמועה בשם כו' דאף דלולב אי"צ אגד - האנוהו שע"י אגד לולב הי"ז חלק מהמצוה - בכיו"ב עיי שינוי תיבה אחת במסירת שמועה מא' לב', אפ"ל שינוי תוכני, ואם אמיתית כללית השמועה, לפעני"ד צ"ל הרי"ז חלק מנטילת הלולב (ולא חלק מהלולב - דאז הקושיא לקנויה בשינוי מעשה (סוכה ל, ב) בעינה עומדת)" עכלה"ק. [ועיי מה שהעיר הרב

א.י.ב.ג. בגליון דשבת בראשית ש.ז. דאכן כן נדפס ברשימת
שיעורים בשמו (של הגר"ח)).

והנה בגמ' שם מקי' (בענין האונכרי) ולקנויה (להלולב)
בשינוי מעשה (עיי' האגד)? ומתרץ (בתיי הראשון) קסבר לולב
אי"צ אגד, והכוונה דאילו היינו אומרים דלולב צריך אגד אז
היתה האגד נחשבת לשינוי מעשה אבל אם לולב אי"צ אגד גם אם
יאגדנה אי"צ מעשה חשוב ולא נחשב שינוי מעשה.

ובזה מוכיח כ"ק אדמו"ר שליט"א דא"ל דהמצוה ד"אנוהו"
שמקיים עיי' האגד (גם לרבנן דסב"ל דלולב אי"צ אגד), הוא
ענין בהחפצא של הלולב, דאז הרי סוכ"ס גם לרבנן לקנויה
בשינוי מעשה, שיהי' באגד נחשב לשינוי עיי' הדין ד"אנוהו"
ולכן צ"ל דהדין ד"אנוהו" הוא דין רק במצות נטילת לולב של
הגברא ולא בהחפצא של הדי' מינים, (ועיי' בזה ג"כ בגליון
ההערות וביאורים דפרי לך לך ש.ז. ס"ט וסי"א מ"ש בזה).

ולכאוי' יליע, לפמשנ"ת בההערה בחי"ד דבמצוה שהוא רק "מצוה
מן המובחר" לא שייך הגדר והענין ד"מצותי אחשביה" אי"כ
לכאוי' למה א"ל כן גם בענין שינוי, דבאמת הדין ד"אנוהו"
הוא דין בהחפצא של הדי' מינים, ומ"מ לא מהני להחשיבו
שינוי מעשה, כיון שהוא רק בגדר "מצוה מן המובחר"!
ועויל"ע בזה.

זריזין מקדימין או הידור מצוה

הת' שאול וילהלם
~ תלמיד בישיבה ~

בלקו"ש חיי"ט ע' 74, מביא שקו"ט הידועה אי זריזין מקדימין
למצוות דוחה הידור מצוה או לא (למשל אם יכול לעשות מילה
בבקר אבל לא יהי' כ"כ ברוב עם או יכול לדחותה לאחי"ז),
ועיי' בלקו"ש שם בהערה 60 שמביא דבשד"ח מכריע דזריזין
מקדימין כו' דוחה הא דברוב עם כו' משום דברב עם אינו

הידור בגוף המצוה וכו' ע"ש (ועיי לקו"ש ח"ב ע' 214 ד"אנוה"י אינו דין בגוף המצוה, וראה מה שצויין בהערות וביאורים גליון פרשת בראשית ש.ז. ע' 14).

ויש להעיר בענין זריזין מקדימין למצות אי הוי דין בגוף המצוה, דהנה בריש פרק ר"א דמילה (שבת קל ע"א) במה דשרי ר"א להביא הכלי למילה בשבת אם לא הביאו מע"ש, מקי התוסי (בד"ה ר"א) ויביאו התינוק אצל כלי דהשתא ליכא איסור שבת כלל? ומתרץ שם בא"ד "דכיון דיותר בקל יביא הכלי משיביא התינוק שרי ר"א כדי למהר המצוה כדמוכח בגמ' כו' דשרי ר"א דרך רה"ר דהוי דאורייתא כדי למהר המצוה אע"פ שיכול לעשות בענין וכו"י (וכ"כ התוסי בעירובין קג ע"ב בד"ה מה לי, כמצויין בב"ח ובגליון הש"ס, ועיי ברשב"א ורמב"ן שתירצו באו"א והשמיטו ת"י זה של התוסי).

ולכ' ממי"ש תוסי דגם "כדי למהר המצוה" (דהיינו זריזין מקדימין למצוה, ועיי שפ"א כאן) דוחה שבת משמע דסב"ל דהדין דזריזין מקדימין הוא דין בגוף המצוה (ולא אקרקפתא דגברא) דלכן נכלל בדחיית שבת של המצוה, וק"ל.

ולכאו' בשיטה זו אזיל התוסי במגילה (ג ע"א) בד"ה מבטלין כהנים, בהא דמבואר שם בגמ' דמבטלין כהנים מעבודתם לשמוע מקרא מגילה, ומקשה "אמאי מבטלין וחלא אחר הקריאה יש הרבה שהות לעבודה? ות"י וי"ל דכיון דמשהאיר היום הוי זמן עבודה והן מניחין אותה בשביל הקריאה משו"ה קרי ליה ביטולי עכ"ל ולכאו' ממה דקרי לזה ביטול המצוה הוא ג"כ עפ"הנ"ל דסב"ל דהדין דזריזין מקדימין למצות הוא דין בגוף המצוה.

והנה באחרונים הקשו דמהו הראי' מזה דמבטלין המצוה לגמרי (עיי בראש יוסף שם, ועיי במרומי שדה (להנצ"ב) שם שהביא דפליגי בזה הפוסקים), אבל לכאו' אפ"ל דהתוסי לשיטת"י בזה כמ"ש בשבת דכשהמצוה עצמה דוחה, גם הענין דלמהר המצוה דוחה (מכיון שזהו פרט בגוף המצוה), וא"כ מכיון שמקרא מגילה דוחה הענין ד"זריזין מקדימין" של העבודה, מוכרחין לומר דדוחה גם המצוה עצמה דהעבודה, וכנ"ל, וק"ל, ושפיר

יש ללמוד מזה ק"ו דמבטלין תיית גי"כ, וק"ל ועוי"ל בזה ובאתי רק להעיר.

ח ס י ד ו ת

"בפי מארז"ל "אלפיים שנה קדמה תורה לעולם"

הת' יהונתן דוד רייניץ
≈ תות"ל 770 ≈

בקונטרס כ"ב שבט ש.ז. מבאר בסעיף ד' "שהתורה היא למעלה מזמן ומקום", ומובא ע"ז בהערה 30 "לכאורה היי מקום לקשר זה עם מארז"ל שהתורה קדמה לעולם, כי גדר העולם הוא מקום וזמן, וכיון שהתורה קדמה לעולם היא למעלה מזמן ומקום. . . אבל סיום מארז"ל זה שקדמה אלפיים שנה - שולל פיי זה", עכ"ל.

והנה מ"ש ש"סיום מארז"ל זה שקדמה אלפיים שנה - שולל פיי זה", לפי פשוטו הפיי בזה שכיון שנקט שקדמה לעולם רק "אלפיים שנה" (ולא אלפיים ואחד, וכיו"ב), הי"ז מורה שאף שקדמה לעולם, מ"מ יש לה שייכות לעולם.

ושמעתי שואלים, אם כן הוא רק ע"פ פשוטו, או שכן הוא גם ע"פ הפירוש הפנימי במארז"ל זה המבואר בדא"ח בכ"מ, ומהם בדרוש בר מצוה הידוע ד"ה "איתא במדרש תילים" (נדפס בסה"מ תשי"ח ע' 222, ובסה"מ תרנ"ג ובסה"מ תרל"ד), וז"ל שם:

"ארז"ל אלפים שנה קדמה תורה לעולם, פיי קדמה אין פיי בזמן, שהרי הזמן ומקום שניהם מחודשים. וקודם שנבה"ע לא היי גי"כ בחיי הזמן. אלא שענין הקדימה היא קדימת המעלה. להיות שורש ומקור העולמות הוא מבחי' מדות אבל התורה קדמה לעולם להיות כי אורייתא מחכמה נפקת שענין בחי' המוחין

אינס שייכים לעולמות כלל. וגם כש... למי להשפיע דבר שכל הרי הוא יכול לישב ולהשכיל ו... משא"כ בבחי המדות עד"מ מדת החסד כשלא יש למי להשפיע טוב וחסד הרי בטל כל המדה וכלא היי כלל. ועד"ז יובן למעלה דכתיב זכור רחמין וחסדיך כי מעולם המה, שבחי הרחמים והחסדים זהו שייכים לעולמות כי בלא התהוות אינס צריכים למדת החסד, כי על מי יתחסד. אבל מבחי המוחין לא נמשך בבריאת העולם. אבל אורייתא מחכי נפקת, לכן אלפים שנה קדמה תורה לעולם. וזהו ענין אאלפך חכמה אאלפך בינה שהם בחי מוחין הם קדמו לעולם שהוא בחי מדות כו' וזהו אלפים כו' אלפים הוא לשון אאלפך כו"ל, עכ"ל.

דמזה משמע שכיון שהפיי הפנימי ב"אלפיים שנה" שקאי על בחי המוחין, אי"כ מ"ש "קדמה לעולם" הכוונה למעו לגמרי משייכות לעולם, כיון "שענין בחי המוחין אינס שייכים לעולמות כלל".

אך בד"ה ויהי ביום השמיני תרע"ח מובא שגם להפיי ש"אלפיים שנה קאי על בחי המוחין שהם קדמו לעולם, מ"מ גם הם שייכים לעולם, וז"ל שם (סה"מ תרע"ח עי רעא):

"ענין העייס למעלה הוא רק להיות בחי מקור למקור לביי"ע כו', דבחי עייס דאצי אינו כמו הכחות באדם למטה דשכל ומדות הן לעצמו, דמהות ועצמות האדם כל ענינו הוא שיש לו שכל להשכיל בכל דבר מושכל כו', וכן המדות הן לעצמו, רק שהמדות בהתחברות הזולת איליו, אבל כ"ז הוא לעצמו. וכידוע דעיקר ענין הרגש עצמו הוא במדות כו'. אבל למעלה גם בחי חוייב אינו לעצמו כ"א לצורך העולמות (וכמ"ש במ"א דבחי חוייב הגם שקדמו לעולם ה"ה מ"מ לצורך העולם כו', ועמ"ש בד"ה יונתי תר"מ, שכן הוא גם בבחי ידיעת עצמו כו') וכמ"א אנת הוא דאפיקת עשר תיקונין כו' בכדי לאנהגא בהון עלמין כו', דבכדי שיהי חכי בעולם הברי' ויצ"י עד שכל האנושי למטה בשביל זה נאצל בחי חכי דאצי כו"ל.

וכן מבואר במאמר שלאח"ז ד"ה כי כאשר השמים החדשים תרע"ח (סה"מ שם עי רעו) וז"ל:

"אמרז"ל אלפים שנה קדמה תורה לעולם, עולם הוא ו"ק, ושרשו מו"ק רוחניים שהן הגדולה והגבוה כו', בחי' ששה מדות העליונים שהן שרש המקום כו', אבל תורה קדמה אלפים שנה, בחי' אאלפך חכמה אאלפך בינה, שהמוחין מובדלים מן המדות כו'. וכידוע דהמדות הן לצורך העולמות, וכמ"ש זכור רחמך וחסדיך כי מעולם המה, דרחמים וחסדים הן לצורך העולמות ולולא העולמות לא היו נאצלים המדות כו'. אבל המוחין הן לעצמו כבי', היינו לא רק בשביל העולמות, שגם אם לא היו העולמות שייך ג"כ בחי' המוחין כו', ובדי"ה ויהי ביום השמיני, רע"ח, מבואר דגם חו"ב אינו לעצמו, והאמת הוא דכל הע"ס אינם לעצמו ח"ו, כי אינו צריך לספ"י ואינו בגדר הספ"י והן רק שמות בלבד כו'. אך ההפרש בזה שהמדות הן בחי' הגילוי אל העולמות והוא שנק' חסד ע"ש פעולת החסד וכח"ג בכל הספ"י שזהו פעולה בהזולת, אבל חו"ב הוא ע"ש שמשכיל כבי' בעצמו לא בבחי' פעולה אל הזולת כו', והיינו כענין אור המאיר לעצמו, ואור המאיר בעצמו לצורך העולמות, דעם היות שניהם רק בחי' אור לבד, שהעצמות א"צ להאור, מ"מ אינו דומה האור המאיר לעצמו להאור שלצורך העולמות כו'. וכללות בחי' האור והגילוי מאתו ית' גם בחי' האור שלעצמו הוא לצורך העולמות (כי העצמות א"צ לאור). וכ"ש בבחי' חו"ב שהן ג"כ לצורך העולמות בכדי שיהי בחי' חו"ב בנבראים. אמנם להיותם בחי' אור המאיר לעצמו הנה גם בנבראים בחי' המוחין הן לעצמן ומובדלין הרבה במעלתם לגבי המדות כו'. ונמצא דהמוחין הן לעצמותו, ר"ל אור המאיר לעצמו וכמארז"ל הבדילו לעצמו כו' וכמ"ש במ"א, ומ"מ הן לצורך העולמות כו'. ובהדרושים נדפס הענין לפי ענינו כו".

וראה ג"כ עדי"ז בדי"ה כי כאשר השמים תרפ"א, תרפ"ה, מי כמוכה תרפ"ח, אלפיים שנה תש"ד, ויהי ביום השמיני תש"ד, תש"ה, המיוסדים על מאמרים הנ"ל דתרע"ח, וראה ג"כ די"ה אלפיים שנה תשי"א.

ואולי י"ל בדיוק לשון כ"ק אדמו"ר שליט"א בהערה הנ"ל "לכאורה הי' מקום לקשר", שהכוונה שיש נתינת מקום גם בתורת דא"ח לבאר כן, שלכן מביא בהמאמר באריכות שיש מקום

לפרש במארז"ל זה "קדמה תורה לעולם", שהכוונה שהתורה היא למעלה מזמן ומקום, כיון שיש מקום לומר כן, עד שגם בהמאמר דתרע"ח הוצרך לבאר ענין זה, אלא שאעפ"כ "סיום מארז"ל זה" "שולל פי' זה" כדלעיל מהמאמר דתרע"ח.

≈ ≈ ≈

מ"ת הי' למע' מזמן ומקום בתוך זמן ומקום

בקונטרס הנ"ל מבאר בסעיף הי' "שירידת העליונים למטה היתה ההתחלה (והנתינת כח) על עליית התחתונים, וכמרז"ל ואני המתחיל דכ"ז, לכן, היתה הירידה באופן שבשעת מעשה פעלה בהתחתונים. ועפ"ז יש לבאר מה דאיתא שהקול דעשרת הדברות הי' נשמע מכל ד' רוחות העולם ומלמעלה ומלמטה, כי הגילוי דאוא"ס שלמעלה מגדר מקום שבהקול דעשרת הדברות פעל בהמקום (שבו נשמע הקול) שיהי' למעלה מהמקום. ולכן, אף שהמקום שבו הי' הקול הי' מקום מסויים, נכללו בו כל הששה קצוות. ויש לומר, שעד"ז הוא בנוגע לזמן, שהזמן שבו ניתנה תורה הי' למעלה מהזמן, ונכלל בו כל המשך הזמן".

במ"ש בהמאמר, שבמ"ת נפעל ענין שלמעלה מזמן ומקום בתוך זמן ומקום, ומביא דוגמא לזה שבמ"ת הי' המשכה דלמעלה מהמקום במקום, מזה שהקול הי' יוצא מכל ד' רוחות העולם. יש להעיר שענין זה נתבאר גם בד"ה ידבר גוי ואמרת אליו בהעלותך, דש"ק זאת חנוכה תשי"ג (שזכה דורנו ונדפס בפעם הראשונה בסה"מ תשי"ג ע' 339), ושם מוסיף גם דוגמא לזה שבמ"ת הי' המשכה דלמעלה מהזמן בתוך הזמן, וז"ל (שם ע' 341):

"וזהו גם החידוש דמתן תורה, היינו המשכת דרגא שלמעלה מזמן ומקום בזמן ומקום. והענין הוא. דהנה מהות מתן תורה הי' ענין שלמעלה מזמן ולמעלה ממקום. דמה שהי' למעלה ממקום מוכח ממה שאמרו חז"ל שהקול הי' יוצא מכל ד' הרוחות, עד שלא היו יודעין מהיכן בא הקול. והיינו שאינו מוגדר בגדרי המקום שיש בו ד' רוחות. ועד"ז בענין הזמן מודגש במתן תורה שהי' למעלה מגדרי הזמן. דהנה במתן תורה

ארז"ל שהיו שם גם הנשמות העתידיים להיות. ולכאורה דבר זה דורש ביאור, שהרי בדורות האחרונים ליכא נשמות חדשות (רק לעת מן העתים יורדת נשמה חדשה לעולם), וגם בדורות הראשונים הרי רוב הנשמות לא היו נשמות חדשות אלא רק יחידי סגולה, ונמצא שרוב הנשמות כבר היו לפני"ז בעלמא דין אלא שלא השלימו את שליחותן, וזהו מה שאמר שלמה דור הולך ודור בא. דלכאורה מאי קמ"ל החכם מכל אדם דדור הולך ודור בא, אלא כוונתו שאותו הדור שהולך הוא הדור שבא, כי רוב הנשמות הן נשמות ישנות שכבר היו בעולם. ולפי זה יש להבין מה שאמרו שבשעת מתן תורה היו שם גם הנשמות העתידיים להיות, שהרי נשמות אלו הן הן הנשמות שהיו אז בשעת מ"ת, ואיך אפשר לומר שבאותו זמן היו הן הנשמות כפי שהם אז והן אותן הנשמות כפי שהן עתידין להיות. אלא שמזה מוכח שההמשכה שבמ"ת היתה למעלה מגדרי הזמן דעבר הוה ועתיד, ולכן היו שם הנשמות שבעבר ובהוה ובעתיד באותו הזמן. וזהו החידוש דמתן תורה, שהגם שהגילוי היי למעלה לגמרי מגדרי המקום ולמעלה לגמרי מגדרי הזמן, אעפ"כ היי גילוי זה בתוך זמן ומקום".

אחליפו דוכתייהו

הת' יוסף יצחק הלברשטאם
 ≈ חלמיד בישיבה ≈

בדרך מצותיך שרש מצות התפילה סי' ג' כותב "כיון שכוונתינו לו ממש, והרי הוא אור אחד פשוט ממש, בין האור המלובש בחסד ובין האור המלובש בגבורה, ותדע לך שמה"ט אמרו דאחליפו דוכתייהו אור החסד בכלי הגבורה כו' כי האו"ס עצמו מופשט ומושלל מחוי"ג כו"י".

ובפשטות רוצה לומר כאן שהאור הוא פשוט ועד כדי כך שיוכל להיות אור החסד בכלי הגבורה היינו דאין שינוי באמת מפני שזה אור פשוט, ולכן יכול להיות אור החסד בכלי הגבורה ואור הגבורה בכלי החסד היות וזה אור אחד פשוט.

ולכאורה קשה דא"כ שאנו אומרים שאוא"ס הוא עצמו פשוט רק שמאיר במדה מסויימת, א"כ מה הפני אור החסד בכלי הגבורה, אור הגבורה בכלי החסד, הרי אם האור הוא פשוט איך שיך לומר עליו שם חסד או שם גבורה?

וי"ל ע"פ מה שכתוב במאמר ד"ה לולב וערבה תרני"ט שנכון שבמאור אין שום ציור והוא עצם פשוט, אבל בהאור שיך לומר שיש לו ציור מסויים, ולמה נקי אור פשוט? ומתרץ משום שלגבי הכלים הוא פשוט, ולכן היות ויש להאור ציור מסויים (אם כי שלא בערך הכלים), אפשר לקרא לו אור החסד או אור הגבורה.

נ ג ל ה

משלוח מנות

הרב יעקב זאב ראטענשטרייך
 ≈ כולל אברכים ≈
 שע"י מזכירות כ"ק אדמו"ר שליט"א

ברמב"ם סוף הלי מגילה פ"ב הלי ט"ו וז"ל: "כיצד חובת סעודה, זו שיאכל בשר ויתקן סעודה נאה כפי אשר תמצא ידו . וכן חייב אדם לשלוח שתי מנות בשר . לחבירו שנאמר ומשלוח מנות איש לרעהו . . ואם אין לו מחליף עם חבירו זה שולח לזה סעודתו וזה שולח לזה סעודתו כדי לקיים ומשלוח מנות איש לרעהו" עכ"ל.

והעיר ע"ז ראש הכולל, חבר הבד"צ דק"ק קראון הייטס חרה"ג הרב א.ג. הלוי העלער שליט"א בשיעורו בסמיכות לימי הפורים דיוק לשון הרמב"ם כאן **"ואם אין לו זה שולח לזה סעודתו"** וכו', ולכאוי למה יש לקיים מצוות משלוח מנות באופן כזה דוקא אם אין לו מה לשלוח אחרת. ולמה לא יוצא י"ח משלוח

מנות לכתחילה בזה ששולח סעודתו לחבירו ומקבל ממנו סעודה אחרת".

והנה אולי י"ל מדיוק לשון הרמב"ם בתחילת הלי הנ"ל "שיאכל בשר ויתקן סעודה נאה כפי אשר תמצא ידו" וכו', שחיוב סעודת פורים הוא כפי הישג יד של כל אחד ואחד.

ולפי"ז אם מחליף סעודתו עם סעודת חבירו אה"נ שקיים מצוות משלוח מנות בשלימותו אבל יכול להיות שלא יקיים מצוות סעודת פורים כדבעי, שצריך להיות "כפי אשר תמצא ידו" דוקא. ולכן אין לסעוד סעודת פורים ממה שקיבל מחבירו לכתחילה.

איסורי זרבנן גם הם איסור חפצא

הרב אברהם זרח נוטיק
~ תושב השכונה ~

ידועה השקוי"ט בענין איסורי הנאה מד"ס האם זה איסור גברא או איסור חפצא. גם ידועה הרא"י ממ"ש בספר תניא קדישא לקו"א פ"ח שגם איסור ד"ס הוא מגי קליפות הטמאות. שעפ"ז הוא איסור חפצא, גם ידועה הרא"י מרמב"ם הלי מכירה פט"ז הלי י"ד "המוכר "אסור מדברי סופרים. . אם אכלם אכל ואין המוכר מחזיר לו כלים" שמשמע מזה שזה אינו איסור חפצא.

והנה בקיצורים והערות (צ"צ) לתניא שם ציין למ"ש ברמב"ם (הלי ברכות פ"א הלי י"ט) חובא בשו"ע אדה"ז הלי ברכת המזון סי' קצו סי"א "מי שאכל דבר איסור [אפי' איסור מדבריהם] אין מברך אחריו בהמ"ז אפי' אכל בשוגג".

ולכאוי ה"ז סתירה מרמב"ם הלי מכירה לחלי ברכות. ויל"ע בזה.

ש ו נ ו ת

ביאת כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ ני"ע לארה"ב בפעם הראשונה

הרב שאול שמעון דויטש
≈ תושב השכונה ≈

בשיחת ט' אדר ביאר כ"ק אדמו"ר שליט"א שבט' אדר הגיע כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ לארה"ב להשתקע בה בקביעות (משא"כ ביקורו לארה"ב בשנים שלפניז, י"ל שהוא ע"ד יואת יהודה שלח לפניו גושנה", ע"מ להכין את המקום להשתקעותו שם בתכלית השלימות). ע"כ. רש"י עה"ת מביא שהטעם של ואת יהודה שלח לפניו הוא "כדי לתקן בית תלמוד שמשם תצא הוראה", עכ"ל.

ולהעיר שאצל כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ הי' ג"כ באופן כזה, בעת ביקורו בשנת תר"ץ רצו חסידים דארה"ב שהרבי ישאר כאן בארצה"ב. "הרב רובינשטיין האט פארגעלייגט זייער וואונש צום רבי'ן, הגם דער רבי האט קיין פאזיטיווען ענטפער נישט געגעבן, האט ער אבער אויסדריקלאך געזאגט אז ער קען אפילו ניט אנהויבען בעטראכטען דעם פלאן, אויב עס זאל נישט פערשטאנדען ווערן, אז זיין קומען אהער מיינט אויך די גרינדונג פון א תומכי תמימים ישיבה און דעם פלאץ, וואו ער זאל אויסקלייבן זיך באזעצען, די קאמיטי האט געענפערט אז זיי נעמען אן דעם רביניס פערלאנג... (י"דער אידישע רעקארד", ד' אייר תר"ץ) ע"כ. ומיד התחילו הקאמיטי לעבוד לערוך כסף בשביל ישיבה, ולסוף מפני כמה סיבות חזר הרבי לאייראפא אבל כבר התחיל את העבודה לסדר ישיבה ע"ד יואת יהודה שלח לפניו".

לזכות

הילד שמעני שיחי

פוטערפאס

לאורך ימים ושנים טובות
לרגל הכנסו לבריתו של אאע"ה
ביום ג' אדר
ה"י תהא שנת נסים

*

ולזכות הילדה חי' מושקא שתחי

קרינסקי

לאורך ימים ושנים טובות
נולדה ביום ה' י"א אדר
ה"י תהא שנת נסים

*

נדפס ע"י הוריהם וזקניהם שיחיו